

EBELİK VE HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN DUYGUSAL ZEKÂ DÜZEYLERİNİN ŞİDDET EĞİLİMLERİNE ETKİSİ

Tülay YILMAZ BİNGÖL*

Serap ÖZTÜRK ALTINAYAK**

Zümrüt YILAR ERKEK***

ÖZ

Amaç: Öğrencilerin duygusal zekâ düzeylerinin şiddet eğilimlerine etkisinin belirlenmesi amacıyla yapılan araştırma tanımlayıcı niteliktedir. Gereç ve Yöntem: Araştırma; 01.07.2020–30.09.2020 tarihleri arasında Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi; Hemşirelik ve Ebelik bölümlerinde öğrenim görmekte olan 554 öğrenci ile yürütülmüştür. Veriler; “Tanıtıcı Bilgi formu”, “Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği (DZDÖ)” ve “Şiddet Eğilimi Ölçeği (ŞEÖ)” kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, ortalama, yüzdelik dağılım, korelasyon analizi kullanılmıştır. Bulgular: Öğrencilerin DZDÖ duyguların farkında olma alt boyutu puan ortalaması 28.16±5.86, duygularını yönetme alt boyutu puan ortalamasının 24.58±5.89, kendini motive etme alt boyutu puan ortalamasının 26,72±5,85, empati alt boyutu puan ortalamasının 27.99±5.93, sosyal beceriler alt boyutu puan ortalamasının 26.11±5.82, DZDÖ toplam puan ortalamasının 133.57±25.21 ve normal aralıkta olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin ŞEÖ toplam puan ortalamasının ise 37.23±9.62 ve şiddet eğilimlerinin düşük olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin DZDÖ puan ortalamaları ile ŞEÖ puan ortalamaları arasında negatif yönde anlamlı çok zayıf bir ilişki olduğu ($p=0.01$, $r= -.110$), duygusal zekâ düzeyi yükseldikçe şiddet eğiliminde azalma olduğu belirlenmiştir. Sonuç: Araştırmanın bulguları doğrultusunda öğrencilerin duygusal zekâ düzeylerinin geliştirilmeye ihtiyacı olduğu, şiddet eğilimlerinin düşük ve duygusal zekâ düzeyi yükseldikçe şiddet eğilimlerinde azalma olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Ebelik, Öğrenci, Duygusal zekâ, Şiddet eğilimi.

*Sorumlu Yazar, Dr.Öğr.Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, tulayyilmazbingol@gmail.com, ORCID ID 0000-0002-3552-7166

** Dr.Öğr.Üyesi, Ondokuzmayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, serapozturk88@hotmail.com, ORCID ID 0000-0002-3882-0966

***Dr.Öğr.Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, zyilar@hotmail.com
ORCID ID 0000-0002-0495-9003 Geliş tarihi: 03.05.2021, Kabul tarihi: 03.09.2021

THE EFFECT OF EMOTIONAL INTELLIGENCE LEVELS OF PREGNANCY AND NURSING STUDENTS ON VIOLENCE TENDENCIES

ABSTRACT

Objective: The research conducted to determine the effects of students' emotional intelligence levels on violent tendencies is descriptive. Materials and Methods: Research; Tokat Gaziosmanpaşa University Faculty of Health Sciences between 01.07.2020-30.09.2020; It was conducted with 554 students studying in Nursing and Midwifery departments. Data; "Introductory Information Form" was collected using "Emotional Intelligence Assessment Scale" and "Violence Tendency Scale". Number, average, percentage distribution and correlation analysis were used to evaluate the data. Results: Students' Emotional Intelligence Assessment Scale mean score of awareness of emotions sub-dimension was 28.16 ± 5.86 , emotion management sub-dimension mean score was 24.58 ± 5.89 , self-motivation sub-dimension mean score was $26,72 \pm 5,85$, empathy sub-dimension mean score was 27.99 ± 5.93 , social skills It was determined that the mean score of the subscale was 26.11 ± 5.82 , and the average score of the Emotional Intelligence Assessment Scale was 133.57 ± 25.21 and within the normal range. It was determined that the total score average of the Students' Violence Tendency Scale was 37.23 ± 9.62 and their violence tendency was low. It was determined that there is a very weak negative relationship between the students' Emotional Intelligence Rating Scale mean scores and the Violence Tendency Scale mean scores ($p = 0.01$, $r = -.110$), and as the emotional intelligence level increases, the tendency to violence decreases. Conclusion: In line with the findings of the study, it was concluded that the emotional intelligence levels of the students need to be improved, their violent tendencies are low and as their emotional intelligence level increases, their tendency to violence decreases.

Keywords: Nursing, Midwifery, Student, Emotional intelligence, Violence tendency.

1. GİRİŞ

Bugün bilim, sanat, hukuk ve insan haklarındaki ilerlemelere rağmen şiddet artıyor. Her yıl 1,3 milyondan fazla insan şiddet sonucu ölüyor ve milyonlarca insan şiddet nedeniyle yaralanıyor. Ölüm ve yaralanmanın yanı sıra şiddete maruz kalma; Sigara, alkol ve uyuşturucu bağımlılığı, psikiyatrik hastalık, intihar eğilimi, kardiyolojik sorunlar, diyabet, kanser ve çeşitli kronik hastalıkların riskini de yüksek oranda artırmaktadır (1). Şiddet, insan hayatının her alanında artan bir sağlık ve insan hakları sorunudur (2-4).

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'ne göre şiddet; "gücü ve fizik zorlamayı kendisine, bir başka kişiye, grup veya topluma tehdit yoluyla ya da gerçekten bir eyleme dökerek; fiziksel, psikolojik zarara, ölüme, yoksunluğa neden olma ya da neden olma ihtimali taşıyacak biçimde kasten kullanılması" dır (5).

Literatürde şiddetin türlerine ilişkin farklı sınıflandırmalar olduğu gözlemlenmiştir. Subaşı, şiddet türlerini; kendi kendine şiddet, organize şiddet, kişilerarası şiddet, medya şiddeti ve diğer şiddet türleri biçiminde sınıflandırmıştır.6 DSÖ ise şiddeti kendi kendine yönelik şiddet (kendine zarar verme, intihar vb.), kişilerarası şiddet (şiddet bir kişi tarafından başka bir kişiye karşı işlenir) ve toplu şiddet (terör eylemleri, savaşlar vb.) biçiminde sınıflandırmıştır (5).

Yıkıcı bir davranış olan şiddetin kökeninde saldırgan davranış rol oynar. Bireysel ve sosyal şiddetin birçok doğal ve ruhsal nedeni vardır. Ancak insanlık tarihi boyunca manevi yaşamlarında farklı savunma düzenleri olan insanlar, kendilerinden kaynaklanan saldırgan davranışları, bu düşünce sisteminin etkisi altında her zaman haklı ve doğru görmüş ve göstermek istemişlerdir (3,4,7). Bu düşünce sisteminin etkisi altında olan insan haklı olduğunu düşünür; başkalarının yanlış, kötü ve olumsuz düşündüğüne ve haksız olduğuna inanır. Kendisi gibi düşünmeyenlere tahammül etmez. Şiddet ve saldırganlık zararlıdır ve bir problem çözme yöntemi olarak saldırganlık ve şiddetin kullanılması onarılması güç sonuçlar doğurabilir (7-9).

Duygusal Zekâ ve Şiddet Eğilimi

Duygusal zekâ, şiddet içeren ve saldırgan davranışları etkilediği düşünülen becerilerden biridir. Goleman'a (1998) göre duygusal zekâ; "kişinin kendisini eyleme geçirebilme, aksaklıklara rağmen yoluna devam ederek, dürtülerini kontrol altına alarak tatmin olmayı geciktirebilme, ruhsal durumunu düzenleyerek, kendini başkasının yerine koyarak umut besleyebilme" olarak tanımlamaktadır (10). Bar-On'a göre duygusal zekâ, etkilere ve baskılara olumlu tepki vermesini sağlayan bilişsel olmayan becerilerin tamamıdır (11).

Yapılan çalışmalarda; Mayer, Salovey ve Caruso, duygusal zekâ seviyesi yüksek olan bireylerin duygularını daha iyi yönettiklerini, duygusal problemleri çözmeye ve stresli durumları yönetmeye daha iyi olduklarını, buna bağlı olarak ise aile ve sosyal yaşamdaki ilişkilerinde daha yapıcı ve olumlu tepkiler gösterdiklerini, Matthews ve Zeidner yüksek düzeyde duygusal zekâyâ sahip olan bireylerin problem çözümünde etkili başatma mekanizmalarını daha iyi kullandığını, duyguların kontrolü ve duygusal farkındalıklarının daha iyi olduğunu, Brackett, Mayer ve Warner, düşük duygusal zekâ düzeyine sahip olan kişilerin sosyal ilişkilerinin daha kötü olduğunu ve saldırgan türdeki davranışları fazla sergilediklerini saptamıştır (12-14). Duygusal zekânın öğrenilmiş alışkanlıklara dayandığı görüşü, ilgili alanda bulunan uzmanların bu kapasiteyi geliştirmek için duygusal zekânın rolünü ve önemini incelemelerini sağlamıştır (10,15).

Sağlık profesyonelleri arasında bulunan Hemşirelik ve Ebelik meslekleri, önemli bir yeri olan grubu oluşturmaktadır, ayrıca sunduğu hizmetler ve ulaşabildiği kitleler bakımından tartışmasız bir öneme sahiptir. Hemşirelerin ve ebelerin acil servisler ilk sırada olmak üzere çok çeşitli çalışma alanlarının bulunması, hizmet ettikleri toplumu oluşturan bireylerle bire bir iletişim kuruyor olmaları ve şiddet içeren olaylarla en çok rastlaşan meslek üyelerini oluşturmaları gibi nedenlerle, ebe ve hemşirelerin duygusal zekâ ve şiddet ilişkisi konusunda bilinçlenmelerinin sağlanması bu konulara olan farkındalıklarını arttıracak, mesleği icra ederken sunacağı hizmetlerde daha duyarlı olmalarına ve bakımlarının daha iyi ve etkili olmasına yardımcı olacaktır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Türü Yeri ve Zamanı

Araştırma tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesinde 01.07.2020–30.09.2020 tarihleri arasında yürütülmüştür.

2.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini; Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi; Hemşirelik ve Ebelik bölümlerinde öğrenim gören 829 Ebelik ve Hemşirelik bölümü öğrencisi oluşturmuştur. Örneklem seçimine gidilmeyen araştırmaya katılmayı kabul eden tüm öğrencilere ulaşılması planlanmıştır. 82 öğrenci araştırmaya katılmayı istememiştir, çalışmaya katılmaya gönüllü olan 747 öğrenci ile (ebelik, hemşirelik) çalışma yürütülmüştür ancak 193 öğrenci ölçekleri hatalı ya da eksik doldurdıkları için çalışma kapsamından çıkartılmış ve çalışma 554 öğrenci ile tamamlanmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri; “Sosyodemografik Bilgi Formu”, “Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği” ve “Şiddet Eğilimi Ölçeği” ile toplanmıştır.

Sosyodemografik Bilgi Formu: Çalışmaya katılan öğrencilerin sosyo-demografik ve eğitim durumlarına ilişkin bilgilerini içeren 14 sorudan oluşmaktadır.

Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği (DZDÖ): Hall tarafından 1999 yılında Duygusal zekâyı ölçmek için geliştirilmiş bir ölçektir. DZDÖ'nün Ergin (2000) tarafından Türkçe geçerlik güvenirlik çalışması yapılmıştır.¹⁶ Ölçek toplamda 5 alt boyuttan ve 30 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte 5 alt boyut bulunmakta, bu boyutlar; Duyguları Fark Etme, Duyguları Yönetme, Kendini Eyleme Geçirebilme (Motive Etme), Duygudaşlık (Empati) ve İlişkileri Kontrol Etme biçimindedir. Ölçekten toplamda alınacak olan en düşük 30, en yüksek 180 puandır. DZDÖ'nin toplam puanı; 155'in üzerinde ise yüksek

(oldukça iyi), 130-150 arasında ise normal (biraz geliştirilmesi gerek), 129'un altında ise düşük (mutlaka geliştirilmesi gerek) duygusal zekâ seviyesi biçiminde değerlendirilmekte. Ölçekten yüksek bir puanın alınması duygusal zekâ düzeyinin iyi olduğunu göstermektedir. Likert tipi olan ölçekte maddelere verilecek cevapların puan değerleri; 1: Tamamen katılmıyorum, 2: Kısmen katılmıyorum, 3: Çok az katılmıyorum, 4: Çok az katılıyorum, 5: Kısmen katılıyorum, 6: Tamamen katılıyorum şeklindedir. Değerlendirme yapılırken tersine çevrilerek hesaplanan ifade bulunmamakta. Ölçeğin Cronbach alfa değeri 0.84 olarak saptanmıştır (10,16,17). Yapılmış olan bu araştırmada Cronbach alfa değerinin 0.94 olduğu belirlenmiştir.

Şiddet Eğilimi Ölçeği (ŞEÖ): Ölçek Millî Eğitim Bakanlığı adına Göka, Bayat ve Türkçapar (1995) tarafından yapılan bir çalışmada, ortaöğrenim düzeyinde eğitim alan öğrencilerinin şiddete olan eğilimlerini ölçmek amacı ile geliştirilmiştir (18). Ölçek daha sonra ise temelde bulunan özellikleri yeniden tasarlanarak, kapsam geçerliği de yapılarak, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu "Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet" (1998) isimli çalışması için oluşturulmuştur. Likert tipi olan ölçekte maddelere verilecek cevapların puan değerleri; 1: hiç uygun değil, 2: biraz uygun, 3: uygun, 4: çok uygun şeklindedir. Ölçekten yüksek puan alınması durumunda, bireylerin şiddet ve saldırganlık eğilimlerinin fazla olduğu düşünülmektedir. Ölçekten 1-20 arasında puanın alınması "çok az", 21-40 arasında puanın alınması "az", 41-60 arasında puanın alınması "fazla" ve 61-80 arasında puanın alınması "çok fazla" şiddet eğilimi biçiminde değerlendirilmekte. Cronbach alpha değeri (0.76) ölçeğin iç tutarlılığa sahip olduğunu ($\alpha > 0.60$) göstermektedir (18). Yapılan bu araştırma da ise Cronbach alfa değerinin 0.85 olduğu belirlenmiştir.

2.4. İstatistiksel Analiz

Araştırmanın bitiminde elde edilmiş olan veriler SPSS 22.0 (Statistical Package for Social Sciences for Windows) paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Tanımlayıcı istatistikler aritmetik ortalama($\pm$)standart

değer, frekans dağılımı ve yüzde olarak sunuldu. Nicel değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek için Pearson'ın korelasyon katsayısı kullanıldı. Dağılımların normalliği Kolmogorov-Smirnov testi ile değerlendirildi. Normal dağılıma uyduğu saptanan değişkenler için iki bağımsız grup arasında istatistiksel karşılaştırmalarda Student's t- Testi, üç bağımsız grup arasındaki istatistiksel karşılaştırmalarda Tek Yönlü Varyans Analizi istatistiksel yöntem olarak kullanıldı. Anlamlı bulunan değişkenlerde anlamlılığın kaynağını saptamaya yönelik yapılan post-hoc ikili karşılaştırmalarda Tukey HSD Testi kullanıldı. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edildi.

2.5. Araştırmada Etik

Helsinki Deklerasyonu Prensipleri'ne uygun olarak yapılan araştırmanın uygulamasına başlamadan önce Gaziosmanpaşa Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurul'undan (25.06.2020 tarihli, 20-KAEK-152 no'lu) ve çalışmanın yapılacağı kurumdan (20.03.2020 tarihli, 18004 sayılı) yazılı izin alındıktan sonra çalışmaya başlanmıştır. Çalışmaya katılan bireylere çalışmanın amacı açıklanarak hazırlanan Bilgilendirilmiş Onam Formu ile yazılı onamları alınmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin %59,6'sının hemşirelik öğrencisi, %27,4'ünün 4. sınıf, %85'inin kadın, %70'inin çekirdek aileye sahip olduğu, %44,6'sının küçük şehirde yaşadığı, %49,1'inin gelirinin giderine denk olduğu, %67,7'sinin yurttan kaldığı, %69,6'sının annesinin, %39,5'inin babasının ilköğretim mezunu, %84,3'ünün annesinin ev hanımı, %22,7'sinin babasının emekli olduğu belirlenmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin DZDÖ ve ŞEÖ Puan Ortalamalarının Dağılımı

Ölçekler		Alınabilecek En Düşük ve Yüksek Puanlar	Alınan Puan Ortalaması $\bar{X} \pm SD$
DZDÖ Alt Boyutları	Duyguların Farkında Olma	6-36	28,16±5,86
	Duygularını Yönetme	6-36	24,58±5,89
	Kendini Motive Etme	6-36	26,72±5,85
	Empati	6-36	27,99±5,93
	Sosyal Beceriler	6-36	26,11±5,82
	DZDÖ Toplam	30-180	133,57±25,21
	ŞEÖ Toplam	20-80	37,23±9,62

Öğrencilerin aldıkları DZDÖ toplam puan ortalamasının 133,57±25,21 (alt-üst; 40-180) ve duygusal zekâ düzeylerinin normal (biraz geliştirilmeye ihtiyacı var) olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin aldığı DZDÖ'nin alt boyutlarından alınan puan ortalama değerleri incelendiğinde; duyguları fark etme alt boyut puan ortalaması 28,16±5,86, duygularını yönetme alt boyut puan ortalaması 24,58±5,89, kendini eyleme geçirme (motive etme) alt boyut puan ortalaması 26,72±5,85, duygudaşlık (empati) alt boyut puan ortalaması 27,99±5,93 ve sosyal beceriler alt boyutu puan ortalaması 26,11±5,82 olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin aldıkları ŞEÖ'nin toplamda alınan puan ortalamasının ise 37,23±9,62 (alt-üst; 20-75) ve şiddet eğilimlerinin az olduğu saptanmıştır (Tablo 1).

Öğrencilerin DZDÖ'nin kesme noktalarına göre yüzdelerle dağılımlarına bakıldığında %41,9'unun duyguları fark etme alt boyutundan alınan puan ortalaması yüksek, %52,3'ünün duygularını yönetebilme alt boyutundan alınan puan ortalaması düşük, %36,1'inin kendini eyleme geçirme (motive etme) alt boyutundan alınan puan ortalaması düşük, %37,7'sinin duygudaşlık (empati) alt boyutundan alınan puan ortalaması yüksek, %39,7'sinin sosyal becerileri alt boyutundan alınan puan ortalaması düşük

ve %45,8'inin DZDÖ toplamından alınan puan ortalamasının ise normal olduğu saptanmıştır.

Tablo 2. DZDÖ Puan Ortalaması ile ŞEÖ Puan Ortalaması Arasındaki İlişki

Ölçekler		ŞEÖ Toplam Puan
DZDÖ Toplam Puan	r	-,110**
	p	,010
Duyguların Farkında Olma	r	-,115**
	p	,007
Duygularını Yönetme	r	-,123**
	p	,004
Kendini Motive Etme	r	-,114**
	p	,007
Empati	r	-,079
	p	,063
Sosyal Beceriler	r	-,040
	p	,350

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Öğrencilerin DZDÖ puan ortalamaları ve alt boyutları ile ŞEÖ puanlarının ortalamalarında bulunan ilişkiyi belirlemek için yapılmış olan Pearson korelasyon analizinde DZDÖ puan ortalamaları ile ŞEÖ puan ortalamaları arasında negatif yönde anlamlı çok zayıf bir ilişki olduğu belirlenmiştir (p=0.01, r=-.110). Öğrencilerin duygusal zekâ düzeyleri yükseldikçe şiddet eğilimlerinde azalma olmaktadır. Duyguları fark etme puan ortalaması ile şiddet eğilimi puan ortalaması arasında (p=0.007, r=-.115), duyguları yönetme puan ortalaması ile şiddete eğilim puan ortalaması arasında (p=0.004, r=-.123), kendini motive etme puan ortalaması ile şiddete eğilim puan ortalaması arasında (p=0.007, r=-.114) anlamlı çok zayıf negatif yönde ilişki olduğu belirlenmiştir (Tablo 2).

Cinsiyete göre kadın öğrencilerin; DZDÖ Duyguları fark etme, Kendini eyleme geçirme (motive etme), Duygudaşlık (empati), Sosyal becerileri alt boyutları ile toplam puanlarının erkek öğrencilerden anlamlı şekilde yüksek olduğu, ŞEÖ puanlarının ise anlamlı şekilde düşük olduğu saptanmıştır (p<0.05).

Tablo 3. Öğrencilerin Bazı Tanımlayıcı Özellikleri ile DZDÖ ile ŞEÖ Puan Ortalamalarının Dağılımı

Değişkenler	n	DZDÖ Duyguların Farkında Olma $\bar{X} \pm SD$	DZDÖ Duyguları nı Yönetme $\bar{X} \pm SD$	DZDÖ Kendini Motive Etme $\bar{X} \pm SD$	DZDÖ Empati $\bar{X} \pm SD$	DZDÖ Sosyal Beceriler $\bar{X} \pm SD$	DZDÖ Toplam $\bar{X} \pm SD$	ŞEÖ $\bar{X} \pm SD$
Cinsiyet								
Kadın	471	28,63±0,25	24,64±0,27	26,93±0,26	28,54±0,25	26,52±0,25	135,27±1,09	36,27±0,42
Erkek	83	25,47±0,78	24,25±0,67	25,49±0,72	24,88±0,79	23,80±0,76	123,89±3,41	42,70±1,17
		t=-3,862 p=0,000	t=-,556 p=0,578	t=-2,073 p=0,039	t=-4,437 p=0,000	t=-3,386 p=0,001	t=-3,179 p=0,002	t=5,778 p=0,000
Aile tipi								
Çekirdek	410	24,62±0,29	24,62±0,29	26,71±0,29	27,90±0,30	26,11±0,29	133,61±1,27	37,42±0,50
Geniş	144	24,45±0,51	24,45±0,47	26,74±0,50	28,34±0,46	26,11±0,49	133,67±2,03	36,62±0,71
		t=0,417 p=0,677	t=0,299 p=0,765	t=-0,042 p=0,966	t=-0,767 p=0,444	t=-0,005 p=0,996	t=-0,025 p=0,980	t=0,843 p=0,399
Hayatını Nerede Geçirdiği								
Köy-Kasaba	139	28,04±0,52	24,76±0,52	27,01±0,56	27,99±0,53	26,16±0,53	133,96±2,30	37,65±0,92
Küçük şehir	247	28,36±0,37	24,38±0,38	26,55±0,36	28,04±0,38	26,00±0,37	133,34±1,61	36,89±0,58
Büyükşehir	168	27,96±0,41	24,74±0,45	26,71±0,43	27,92±0,44	26,24±0,42	133,57±1,81	37,38±0,71
		F=0,268 p=0,765	F=0,257 p=0,773	F=0,274 p=0,761	F=0,023 p=0,977	F=0,089 p=0,915	F=0,026 p=0,974	F=17,960 p=0,736
Gelir Durumu								
Yeterli	173	28,38±0,48	24,50±0,44	26,78±0,44	27,58±0,46	25,71±0,43	132,96±1,92	35,03±0,60
İdare Ediyor	272	28,39±0,31	24,77±0,35	26,95±0,33	28,44±0,34	26,45±0,33	135,00±1,42	36,81±0,55
Yetersiz	109	27,24±0,64	24,25±0,62	26,04±0,67	27,53±0,63	25,91±0,67	130,96±2,82	41,77±1,13
		F=1,674 p=0,189	F=0,332 p=0,718	F=0,966 p=0,381	F=1,507 p=0,223	F=0,931 p=0,395	F=1,069 p=,344	F=17,960 p=0,000
Anne Eğitim								
İlkokul	386	28,27±0,29	24,61±0,30	26,70±0,30	27,99±0,31	26,18±0,29	133,75±1,28	36,95±0,47
Ortaokul	84	27,82±0,67	25,00±0,66	26,89±0,65	28,18±0,64	26,25±0,67	134,14±2,93	37,30±1,19
Lise	62	28,63±0,66	24,21±0,67	26,87±0,65	28,34±0,68	26,00±0,70	134,05±2,74	38,05±1,25
Üniversite	21	25,95±1,62	23,29±1,59	26,00±1,50	26,05±1,32	24,33±1,26	125,62±6,60	39,71±2,36
		F=1,261 p=0,286	F=0,564 p=0,641	F=0,145 p=0,932	F=0,849 p=0,471	F=0,691 p=0,563	F=0,722 p=0,544	F=0,725 p=0,543
Baba Eğitim								
İlkokul	219	27,96±1,07	24,17±0,42	26,36±0,42	27,61±0,44	25,63±0,43	131,73±1,84	37,05±0,66
Ortaokul	98	28,20±0,61	24,77±0,64	27,07±0,66	28,48±0,61	26,96±0,58	135,48±2,63	37,97±1,07
Lise	148	28,77±0,44	25,00±0,45	27,07±0,43	28,34±0,43	26,57±0,45	135,75±1,87	36,34±0,69
Üniversite	89	27,58±0,61	24,71±0,54	26,62±0,55	27,82±0,61	25,62±0,55	132,35±2,44	38,33±1,07
		F=0,907 p=0,442	F=0,643 p=0,591	F=0,581 p=0,634	F=0,712 p=0,551	F=1,723 p=0,163	F=1,014 p=0,392	F=1,026 p=0,381

t: Independent-Samples T testi; F:One-Way Anova

Öğrencilerin yaşadığı ailenin tipi, hayatını nerede geçirdiği, anne ve baba eğitim durumlarına ile DZDÖ ve ŞEÖ puanlarının ortalamaları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır. Gelir durumuna göre; gelirini yetersiz olarak niteleyen öğrencilerin gelirini yeterli ve idare ediyor olarak niteleyen öğrencilere göre DZDÖ alt grupları ve toplam puanlarının göreceli olarak daha düşük olduğu ancak aralarında bulunan farkın anlamlı olmadığı ($p>0.05$), yapılan ikili karşılaştırmalar sonucu anlamlı farkın gelir durumu yetersiz olanlardan kaynaklandığı görülmüştür, ŞEÖ puanlarının ise yüksek olmakla beraber aralarındaki farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$)(Tablo 3).

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Öğrencilerin duygusal zekâ düzeylerinin şiddet eğilimlerine etkisinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin duygusal zekâ düzeylerinin normal olduğu saptanmıştır. Yılmaz Karabulutlu ve arkadaşları (2011) hemşirelik bölümünde öğrenim görmekte olan öğrencilerin duygusal zekâ seviyesi puanlarının ortalamasının biraz üzerinde olduğunu, yapılan diğer çalışmalarda da hemşirelik bölümünde öğrenim görmekte olan öğrencilerde duygusal zekâyâ seviyesinin orta düzeyde olduğu saptanmıştır (19-21). Çalışma hayatında, insanın merkezde olması zorunlu olan hemşirelik ve ebelik mesleklerinin eğitiminde; insanın duygu düşüncelerini anlamaya, kendini tanımaya, başarılı kişilerarası ilişkiler kurmaya yönelik dersler verilmektedir. Bu derslerin etkisiyle hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin duygusal zekâ becerilerinin gelişmiş olduğu düşünülebilir. Çalışmada hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin şiddet eğilim düzeylerinin düşük olduğu görülmüştür. Özpolat (2017) tarafından yapılan çalışmada hemşirelik bölümünde öğrenim görmekte olan öğrencilerin şiddet eğilimlerinin düşük olduğu, Babacan Gümüş ve arkadaşları (2015) tarafından yapılan çalışmada da üniversite öğrencilerinin yarısından fazlasının şiddet eğilimlerinin düşük olduğu görülmüştür (22,23). Yapılan çalışmalarda erkeklerin şiddet eğilimlerinin kadınlara göre daha fazla olduğu belirtilmektedir (24-26). Araştırmamızda öğrencilerin şiddet eğilimlerinin düşük olmasının nedeninin araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun kadın olması ile ilişkili olabileceği düşünülebilir.

Çalışmada hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyi puanları yükseldikçe şiddet eğilimlerinde azalma olduğu görülmüştür. Cenkseven Önder ve Yalnızca Yıldırım (2020) tarafından yapılan çalışmada da öğrencilerin duygusal zekâ düzeyi yükseldikçe saldırganlık düzeylerinin düştüğü saptanmıştır (27). Duygusal zeka düzeyi yüksek olan bireylerin empati yapabilme, duygularını tanıma ve bunları anlamlandırabilme becerilerinin duygularını akılcı yönde kullanmalarına imkan verdiği için şiddete yönelme durumlarının bu nedenle düşük olduğu düşünülebilir (28).

Çalışmada, cinsiyete göre bakıldığında; kadınların erkek öğrencilere göre şiddet eğilimlerinin düşük olduğu saptanmıştır. Literatürde bulunan diğer çalışmalarda da benzer şekilde; kadınların şiddet eğilimlerinin erkek öğrencilere göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir (2,3,29,30). Erkeklerin kadınlarla karşılaştırıldığında şiddet eğilimlerinin fazla olması toplumun erkeklere yüklediği ve onlardan beklediği rollerle ilgili, kadın ve erkeğin yetiştirme biçimlerinin birbirinden farklı olması ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

Çalışmada, gelir durumuna göre gelirini yetersiz olarak niteleyen öğrencilerin gelirini yeterli ve idare ediyor olarak niteleyen öğrencilere göre şiddet eğilimlerinin yüksek olduğu saptanmıştır. Literatürde bulunan çalışmalarda bu sonucu destekleyen ve desteklemeyen farklı sonuçlar bulunmaktadır; Ağlamaz tarafından yapılan (2006) çalışmada, öğrenci ailelerinin aylık geliri ile Saldırganlık Ölçeğinden alınan puan arasında bulunan ilişkinin anlamlı olduğu ve ailelerin aylık gelir düzeyinin düşük olduğu öğrencilerde saldırganlık düzeyinin yüksek olduğu görülmüştür (31). Yakut'un (2012) ve Kodan Çetinkaya'nın (2013) yaptığı çalışmalarda şiddet eğiliminin gelire göre değişmediği belirlenirken, Özgür, Yörükoğlu ve Baysan Arabacı'nın (2011) çalışmasında ise geliri giderinden fazla olan öğrencilerin şiddet eğiliminin daha fazla olduğu görülmüştür (3,32,33).

Bu araştırmada bulunan bazı sınırlılıklar bulunmaktadır. Bu araştırma Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi; Ebelik ve Hemşirelik bölümlerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerle gerçekleştirilmiş diğer fakülte ve yüksekokullar da öğrenim görmekte olan öğrenciler çalışmaya alınmamıştır. Bu sebeple araştırmanın sonuçları sadece benzer özellikte bulunan gruplara genellenebilir. Bununla beraber yalnız Sağlık Bilimleri Fakültesi; Ebelik ve Hemşirelik bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerle yapılan bu çalışma, üniversite de öğrenim görmekte olan farklı örneklem grupları ile tekrarlanabilir.

Araştırmada duygusal zekâ düzeylerinin şiddet eğilimlerine etkisi incelenmiştir. Sonraki zamanlarda yapılacak olan araştırmalarda duygusal zekâ düzeyinin şiddet eğilimine etkisinin dışında başka değişkenlere

(problem çözüme, stresle baş etme, pozitif duygulanım, ruhsal-psikolojik iyi olma v.b.) etkisi incelenebilir. Bu çalışmanın sonunda duygusal zekâ düzeyinin şiddet eğilimini azaltacağı belirlenmiştir. Bununla birlikte, şiddet eğilimini azaltmak için gençlere, özellikle sağlık eğitimi alan öğrencilere yönelik duygusal zekâ düzeyini geliştiren programların oluşturulması önerilmektedir. Bu sonuç bağlamında ayrıca Hemşirelik ve Ebelik eğitimindeki ders içeriklerinde, duygusal zekâ düzeyini geliştirmeye yarayan etkinliklerle verilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

1. World Health Organization (WHO). Şiddetin Önlenmesi Küresel Durum Raporu 2014.
http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/status_report/2014/en
/ Erişim tarihi: 15.11.2020.
2. Avcı HÖ, Yıldırım İ. Ergenlerde şiddet eğilimi, yalnızlık ve sosyal destek. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2014;29: s.157-168.
3. Özgür G, Yörükoğlu G, Baysan Arabacı L. Lise öğrencilerinin şiddet algıları, şiddet eğilim düzeyleri ve etkileyen faktörler. Psikiyatri Hemşireliği Dergisi 2011; 2(2), s.53-60.
4. Kabasakal Z. The effects of mother education programs on the functionality, anger management and conflict solution levels of families. Eğitim Araştırmaları Eurasian Journal of Educational Research 2013;52, p.1-20.
5. World Health Organization (WHO). World report on violence and health: summary. Geneva: WHO; 2002; p.331.
6. Subaşı N. Effects on violence against two men and women's health. Aktüel Tıp Dergisi 2001;6(1).
7. Milli Eğitim Bakanlığı. Okullarda Şiddetin Önlenmesi, Genelge no :2006/26. Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü. 2006.
<http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1340.pdf> Erişim tarihi: 15.10.2020.
8. Türkiye Büyük Millet Meclisi çocuklarda ve gençlerde artan şiddet eğilimi ile okullarda meydana gelen olayların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla kurulan meclis araştırması komisyonu raporu. Ankara: Özel Eğitim ve Rehberlik Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü 2007.
9. Berkowitz L, LePage A. Weapons as aggression-eliciting stimuli. Journal of Personality and Social Psychology 1967; 7(2), p.202-207.

10. Goleman D. Duygusal Zekâ Neden IQ'dan Daha Önemlidir? Çeviren: Banu S.Yüksel, İstanbul: Varlık/Bilim Yayınları 1998. 7.Baskı, s.17-380.
11. Stein SJ, Book HE. EQ Duygusal Zekâ ve Başarının Sırrı. Çeviren: Müjde Işık, İstanbul: Özgür Yayınları 2000;s.35-77.
12. Mayer JD, Salovey P, Caruso D. Models of Emotional Intelligence, Handbook of Intelligence. Cambridge: Cambridge University Press 2000: p. 396 - 416.
13. Matthews G, Zeidner M. The Handbook of Emotional Intelligence: Theory, Development, Assessment and Application at Home, School and in the Workplace, Editors: Reuven Bar – On, James D.A.Parker. San Francisco: Jossey-Bass A Wiley Company 2000; p.459.
14. Brackett MA, Mayer JD, Warner RM. Emotional Intelligence And Its Relation To Everyday Behaviour. Personality And Individual Differences 2004; 36, p.1382-1402.
15. Yeşilyaprak B. Duygusal Zekâ ve Eğitim Açısından Doğurguları. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi 2001; 25, s.139-146.
16. Ergin FE. Üniversite öğrencilerinin sahip oldukları duygusal zekâ düzeyi ile 16 kişilik özelliği arasındaki ilişki üzerine bir araştırma (Yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2000. s.15-35.
17. Buko G, Özkan H. Gebelerin Duygusal Zekâları ile Prenatal Bağlanma Düzeyleri Arasındaki İlişki. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi 2016;19(4), s.217-224.
18. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı. Aile içinde ve toplumsal alanda şiddet. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Bilim Serisi, 1998;Yayın No: 113. Ankara.
19. Yılmaz Karabulutlu E, Yılmaz S, Yurttaş A. Öğrencilerin Duygusal Zekâ Düzeyleri ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki. Psikiyatri Hemşireliği Dergisi 2011; 2(2):s.75-79.
20. Ünsar S, Yıldız Fındık Ü, Kurt Sadırlı S, Erol Ö, Ünsal S. Edirne Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri. Üniversite ve Toplum 2009; 9(1).
21. Kantek F, Gezer N. Bir sağlık yüksekokulunda öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin incelenmesi. International Conference on New Trends in Education and Their Implications 11-13 November, 2010. 2011, Antalya-Turkey. <http://www.iconte.org/FileUpload/ks59689/File/41.pdf>. Erişim tarihi: 15.10.2020.

22. Özpolat F. Hemşirelik Öğrencilerinin Şiddet Eğilimleri ile Toplumsal Cinsiyet Algıları Arasındaki İlişki. Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi 2017; 2(2):s.151-61.
23. Babacan Gümüş A, Şıpkın S, Tuna A, Keskin G. Üniversite öğrencilerinde problemlili internet kullanımı, şiddet eğilimi ve bazı demografik değişkenler arasındaki ilişki. TAF Prev Med Bull 2015;14(6), s.460- 467.
24. Subaşı N, Akın A. Kadına yönelik şiddet; nedenleri ve sonuçları. Toplumsal cinsiyet, sağlık ve kadın, 2003. http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce / SayfaDosya/ kadina_yon_siddet.pdf. Erişim tarihi: 15.06.2021.
25. Körükcü Ö, Kayır GÖ, Kukulcu K. Kadına yönelik şiddetin sonlanmasında erkek işbirliği. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar 2012;4:396-413.
26. Özkazanç A, Yetiş EÖ. Erkeklik ve kadına şiddet sorunu: Eleştirel bir literatür değerlendirmesi. Fe Dergi: Feminist Eleştiri 2016;8(2):13-26.
27. Cenkseven Önder F, Yalnızca Yıldırım S. Duygusal Zekâ ve Saldırganlık Arasındaki İlişkide Yaşam Doyumunun Aracı Rolü. YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi (YYU Journal of Education Faculty) 2020; 17(1):30-53, <http://dx.doi.org/10.23891/efdyyu.2019.185>
28. Bingöl TY, Erkek ZY. Duygusal Zeka ve Şiddet. MEYAD Akademi, 2020; 1(2), 165-181.
29. Campbell A. Sex differences in direct aggression: What are the psychological mediators? Aggression and Violent Behavior 2006;11(3), p.237-264.
30. Kaplan B. Ergenlerde bağlanma ve saldırganlık davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2012 s.18-40.
31. Ağlamaz T. Lise öğrencilerinin saldırganlık puanlarının kendini açma davranışı, okul türü, cinsiyet, sınıf düzeyi, anne-baba öğrenim düzeyi ve ailenin aylık gelir düzeyi açısından incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2006. s.15-25.
32. Yakut S. Lise öğrencilerinde dindarlık-şiddet eğilimi ilişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2012;s.20-35.
33. Kodan Çetinkaya S. Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. Nesne 2013;1(2),s.21-43. DOI: 10.7816/nesne-01-02-02